

PROF. DR. ARJAN VAN WEELE

PROF. DR. ING. JACQUES REIJNIERS

PROF. DR. IR. BART VOS

PROF. DR. FINN WYNSTRA

PROF. DR. FRANK ROZEMEIJER

PROF. DR. JAN TELGEN

Post qualification

Post qualification is de naam voor het controleren van formele vereisten aan leveranciers nadat de leverancier als beste uit de bus is gekomen. Per definitie is er dan sprake van een voorlopige gunning: deze kan immers nog teruggedraaid worden als de leverancier achteraf niet blijkt te voldoen aan de eisen.

In Nederland is het zeker in de publieke sector gebruikelijk om niet met *post qualification* maar met prekwificatie te werken: eerst alle aanbieders controleren of ze wel aan alle vereisten voldoen en dan pas de beste kiezen. Dat heeft als nadeel dat je ook allerlei vereisten moet gaan controleren van aanbieders die niet zullen gaan winnen en waarmee je dus geen zaken gaat doen. Niet alleen voor de inkopende partij betekent dit meer werk, maar zeker ook voor al die niet-winnende aanbieders, die wel allerlei bewijsstukken moeten verzamelen en aanleveren.

Bij het gebruik van *post qualification* zou er een andere aanbieder als winnaar uit kunnen komen dan bij prekwificatie

Post qualification is een manier om de hoeveelheid werk in een inkooptraject voor alle partijen te beperken. Daarnaast kan *post qualification* de doorlooptijd van inkooptrajecten verkorten (aanbieders hebben immers minder tijd nodig om hun stukken te verzamelen) en worden al dan niet terechte discussies en uitsluitingen als gevolg niet volledige bewijsstukken beperkt. In een aantal landen (onder andere Filippijnen, Indonesië, Peru) is dit systeem zelfs standaard (voor de overheidsinkopen). Ook in de private sector zijn er bedrijven die op deze manier werken. Maar gemeengoed is het geenszins, zeker niet in de publieke sector. De trend naar werken met Eigen Verklaringen (EV) gaat weliswaar in deze richting, maar is toch iets wezenlijks anders: het is nog steeds prekwificatie, maar dan aan de hand van eigen verklaringen in plaats van formele bewijsstukken. Het

achteraf controleren van de EV is geen verplicht onderdeel van de procedure. Waarom wordt *post qualification* dan niet meer gebruikt: de voordelen zijn toch evident? Bij de beoordeling van de doelmatigheid van het gebruik van *post qualification* moet bedacht worden dat tegenover de voordelen ook nadelen staan.

Het eerste nadeel is het feit dat er geen kwalificatie vooraf plaatsvindt en dat er dus meer aanbiedingen beoordeeld moeten worden. Immers, ook de aanbiedingen die zouden zijn afgefallen in een kwalificatie komen nu in de beoordelingsfase terecht. Dit is een onderwerp dat ook speelt bij de afweging tussen het gebruiken van een openbare of een niet-openbare (of meervoudig onderhandse) inkoopprocedure. Als zodanig dus niets nieuws voor de inkoper.

Een tweede en mogelijk wat zwaardere overweging is het werken met *post qualification* in een procedure in twee stappen. In de eerste stap (of selectiefase) worden uit alle aanbieders een beperkt aantal aanbieders geselecteerd die een offerte mogen uitbrengen (gunningfase). Nu zou het kunnen zijn dat van de zeg vijf geselecteerde aanbieders er achteraf twee niet blijken te voldoen aan de vereisten en de nummers zes en zeven uit de selectiefase kunnen prima aanbiedingen doen in de gunningfase. Dan zouden aanbieders zes en zeven door het gebruik van *post qualification* de mogelijkheid ontnomen worden om te winnen. Met andere woorden: bij het gebruik van *post qualification* zou er een andere aanbieder als winnaar uit kunnen komen dan bij prekwificatie.

Dit lijkt een conclusie die *post qualification* voor dit soort gebruik (dus inkopen in twee fasen) niet geschikt maakt. Maar daartegenover kan gesteld worden dat ook bij prekwificatie een keuze om na de selectie fase met vijf aanbieders door te gaan in plaats van met drie of zeven aanbieders hetzelfde effect kan hebben. Ook hier zouden in de selectiefase afgefallen aanbieders in de gunningfase wel eens als beste uit de bus kunnen komen. ●

Jan Telgen, hoogleraar inkoopmanagement voor de Publieke Sector aan de Universiteit Twente en non-executive partner bij Significant.

